מתני' (א)אין [א]פודין לא בעגל ולא בחיה לא בשחוטה ולא בטריפה ולא בכלאים ולא בכוי ורבי אליעזר מתיר בכלאים מפני שהוא שה ואוסר בכוי מפני שהוא ספק נתנו לכהן (א) אין הכהן רשאי לקיימו עד שיפריש שה תחתיו: **גמ'** מתני' מני בן בג בג היא דתניא בן בג בג אומר נאמר כאן [1]שה ונאמר להלן [2]שה מה להלן פרט לכל השמות הללו אף כאן פרט לכל השמות הללו אי מה להלן (ג)זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה ת"ל תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפי' כל הני נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה (ג)איבעי' להו מהו לפדות בבן פקועה אליבא דר' מאיר לא תיבעי לך דכיון דאר"מ בן פקועה טעון שחיטה שה מעליא הוא אלא כי תבעי לך אליבא דרבנן [ב]דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבישרא בדיקולא דמי או דלמא כיון דהשתא מיהא רהיט ואזיל שה קרינא ביה מר זוטרא אמר אין פודין ורב אשי אמר [ג]פודין א"ל רב אשי למר זוטרא מאי דעתיך דילפת מפסח אי מה להלן (ד)זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפילו בן פקועה נמי א"כ שה שה מאי אהני ליה איבעיא להו מהו לפדות בנדמה אליבא דרבי אליעזר לא תיבעי לך השתא בכלאים פרקינן בנדמה מיבעיא כי תיבעי לך אליבא דרבנן בכלאים הוא דלא פרקינן בנדמה פרקינן או דלמא ל"ש ת"ש [ד]פרה שילדה מין עז אין פודין הא רחל שילדה מין עז פודין מני אילימא ר' אליעזר הא בכלאים נמי פרקינן אלא לאו רבנן היא לא לעולם ר' אליעזר היא גופה קמ"ל דפרה שילדה מין עז אין פודין לא תימא זיל אבתריה דידיה והאי עז מעליא הוא אלא זיל בתר אימיה והאי עגל הוא ת"ש דתני רבה בר שמואל איזהו כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה כלאים הוא נדמה הוא אלא איזהו דמי לכלאים דשויוה רבנן כי כלאים רחל שילדה מין עז ואביו שה למאי אי לקדשים מהיכא דממעט כלאים מהתם ממעט נדמה דתניא [3]שור או כשב(ה) פרט לכלאים (ו) או עז פרט לנדמה (ז) אי לבכור [4]אך בכור שור אמר רחמנא(ח) [ה]עד שיהא הוא שור ובכורו שור (א) אלא למעשר [5]תחת תחת מקדשים גמר אלא לפטר חמור לא לעולם למעשר וכגון שיש בו מקצת סימנין מהו דתימא [6]העברה העברה מבכור גמר קמ"ל תחת תחת מקדשים גמר איבעיא להו מהו לפדות בפסולי המוקדשין אליבא דר"ש לא תיבעי לך כיון דאמר מותר בהנאה חולין הוא כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה מאי כיון דאסור בהנאה אין איסור חל על איסור או דלמא כיון דלא תפים פדיונו אפקועי איסורא בעלמא הוא אמר רב מרי בריה דרב כהנא מי זוטר מאי דכתיב בהו [7]כצבי וכאיל מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין השתא דאתית להכי לר'

מתני' לא בחיה. צבי ואיל: **ולא בשחוטה.** ואפי' (ב) שה שחוט: **טריפה.** (ג) שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה: **כלאים.** תיש הבא על הרחל: **כוי.** ספק חיה ספק בהמה: **מפני שהוא שה.** דבין רחל ובין (י)עז קריין שה: **נתנו לכהן.** הפטר חמור (ד): **גמ' להלן.** בפסח: **לכל השמות.** שבמשנתנו. הפסח אינו בא עגל וחיה דכתיב (שמות יב) שה מן הכבשים ומן העזים ולא שחוט דבעינן שחיטה לשם פסח וכלאים נמי לא דכלאים אין קריבין לגבי מזבח כדקתני לקמן שור וכשב פרט לכלאים: **בן פקועה.** שנמצא חי בבהמה שחוטה: פלוגתא דר"מ ורבנן בפ' בהמה המקשה (חולין דף עד.): **בדיקולא.** קלתא. כלומר כשחוטה דמי ואין פודין בשחוטה: **או דלמא כו'.** וכל הנך אין פודין דאמר במתניתין שלא בשוין קאמרינן דאי בשוין אפי' בשלקי שרי: בן פקועה פסול לפסח דאינו קרב למזבח דתניא בפ' שני דשחיטת חולין (דף לח:) כי יולד(ו) פרט ליוצא דופן: **שה מאי אהני ליה.** ומסתברא למעוטי בן פקועה דכשחוט דמי ולא שה הוא ותפדה מרבי' בעל מום ונקבה ובן שתי שנים דשה נינהו: **בכלאים.** דתרי מיני הוא פרקינן דקתני במתניתין ר"א מתיר בכלאים: **פרה שילדה מין עז אין פודין.** דעגל הוא: **בכלאים** (ה) **פרקינן.** וכ"ש בנדמה וצ"ל למיתנייה: **היא גופה איצטריכא ליה.** ולא משום (ט)דוקיא אתא: **כלאים הוא.** בתמיה. הא נדמה הוא: **למאי.** קאמר דשוייה רבנן לנדמה כי כלאים: **אי לקדשים.** שלא יקרב לגבי מזבח צ"ל למתלייה לנדמה בכלאים כי היכי דפשיטא לן בכלאים פשיטא לן בנדמה: **אי לבכורה.** לאשמועי' דלא קדוש בבכורה (י)כבכלאים פשיטא דהך בכור שור כתיב ובהדיא אימעוט: **אי.** למעט ממעשר דכי היכי דכלאים לא מעשרין אף נדמה לא: פשיטא תרווייהו מחד קרא נפקי תחת תחת כתיב הכא תחת השבט [ויקרא כז] וכתיב בקדשים תחת אמו [שם כב] מה התם נדמה וכלאים לא כדממעטינן לעיל אף מעשר כלאים ונדמה לא: **לפטר חמור.** דלא פרקינן ביה פטר חמור כי כלאים: **מקצת סימנים.** דאמו: **העברה העברה.** כתיב הכא [שם כז] יעבור תחת השבט וכתיב בבכור [שמות יג] והעברת פטר רחם מה בבכורה חייב כדאמרן ואם יש בו מקצת סימנין חייב אף מעשר נמי ליהוי חייב: **קמ"ל.** דדין כלאים אית ליה דתחת תחת גמר מקדשים כי היכי דלמזבח לא קרב כדאמר בריש פירקין (דף ג:) מום קבוע הוא ליטמט עליו במעשר נמי לא קדוש: **פסולי המוקדשין.** שנפדו ויצאו לחולין: **כיון דאמר**(כ). פטר חמור מותר בהנאה קודם פדיון חולין הוא הפטר חמור ויכול לפדותו בה דליכא למימר איסור חל על איסור: **אין איסור.** פטר חמור חל על איסור דבהמת פסולי המוקדשין אית בה קדושה אפי' לאחר פדיון דאסירי בגיזה ועבודה ד]: **דלא ספים פדיונו.** שהשה הניתן תחתיו אין בו משום קדושה: **צבי ואיל.** כתיב בפסולי המוקדשין דכתיב (דברים יב) רק בכל אות נפשך וגו' ובפסולי המוקדשין מדבר [ספרי ראה יב טו]:

הוא מעורב ברוב (ה) אלא כשהאחד טעה לצד חיוב או לצד פטור יותר מחבירו קרי ליה חיוב על פטור ועוד דכי משני קסבר אין קנין אכתי דקנה מן הממורח מן העובד כוכבים דרוב עמי הארץ מעשרים הן (י) לא שייך אלא אחר מירוח ואין לתמוה (ל)לאחר סוגיא דמנחות מנא (מ)לן להש"ס דפליגי במירוח העובד כוכבים פוטר דלמא ביש קנין ואין קנין פליגי וי"ל א"כ קשה דר"מ(נ) דמדקאמר ר"מ (ס)תורמין משל כל על של כל א"כ קסבר אין קנין ובפ"ק דע"ז (דף כא.) דאמרי' יש קנין גבי אין משכירין להם שדות משום דמפקע להו ממעשר והא דמוקי (ע)ירושלמי ביש קנין ואין קנין לטעם דלא מפרש טעמא דמתניתין דע"ז משום הפקעת מעשר ועוד יש לדקדק מרבי יהודה דאמר במנחות (דף סו:) תורמין משל כל על של כל ופ' (פ)המקבל (ב"מ דף קא.) קסבר יש קנין לפירוש ר"ת בההיא דהמקבל שדה אבותיו מן העובד כוכבים והיא דע"ז יש (צ)לפרש הפקעה בע"א: **רבי אליעזר** מתיר בכלאים. ר' אלעזר גרסינן ולא גרסינן רבי אליעזר וכן מוכח במרובה (ב"ק דף עח.) דאמר ר' אלעזר (ק) דמתיר בכלאים (ר)מפני שהוא שה דאינו אלא להוציא כלאים למאי הלכתא ומשני לטמא שנולד מן הטהור ועיבורו מן הטמא ולא כר' יהושע דאי כר' יהושע משה כבשים ושה עזים נפקא וכל שכן דלא כר' אליעזר דשרי לעיל בפירקין (ש) אלמא דרבי אליעזר פליג על רבי אלעזר ור' אליעזר בר פלוגתיה דרבי יהושע: **קא** משמע לן תחת תחת (ת)משלמים גמר. וא"ת למה לי בבכור עד שיהא הוא שור ובכורו שור נילף העברה העברה ממעשר וי"ל משום דכתיב אך לחייב מקצת סימנין דומין לאמו לכך צריך למעט נדמה בהאי קרא דנשמע מינה אמאי קאי אך ומיהו להכא תנא דממעט לעיל נדמה מפטר חמור תרי זמני וגלי לן בקדושת דמים וה"ה לקדושת הגוף לפי טעם זה לא הוה מצי למדרש מקצת סימנים מאך ושמא נפקא ליה מקרא אחרינא: **מה** צבי ואיל אין פודין וכו'. עוד יש לדרשא בפ' שני (לקמן דף טו.) מצבי ואיל דפטר להו ממתנות ואי לאו מיעוטא דקרא הוה שרי חלבו ופטר להו מאותו ואת בנו וא"ת (א)היכי עבדינן כל הנך דרשות דפרק כל פסולי (לקמן דף לג.) אמר תלתא צבי ואיל כתיבי ומייתי כל חד למילתיה ולא דרשינן מינייהו הך לדרשות כלל(ב): ולאי

עין משפט נר מצוה

סא א מיי' פי"ב מהל' בכורים הל"ח סמג עשין קמה קמו טוש"ע יו"ד סי' שכא סעי' ג:
סב ב מיי' פ"ה מהל' מאכלות אסורות הל' יד טוש"ע יו"ד סי' יג סעי' ג:
סג ג מיי' פי"ב מהל' בכורים הלכה ט טוש"ע יו"ד סימן שכא סעיף ד:
סד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
ה [מיי' פי"ב מהל' בכורים הל"ו טוש"ע יו"ד סי' שטו סעי' ה]:

◆

תורה אור השלם

1. וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה: שמות יג יג
2. שֶׂה תָמִים זָכָר בֶּן שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים תִּקָּחוּ: שמות יב ה
3. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַייָ: ויקרא כב כז
4. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: במדבר יח יז
5. וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹּדֶשׁ לַייָ: ויקרא כז לב
6. וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רֶחֶם לַייָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַייָ: שמות יג יב
7. רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: דברים יב טו

◆

רבינו גרשום

ולא בטריפה. כגון שנתחתכו רגליו מן הארכובה ולמעלה: [illegible]

מסורת הש"ס

א) יומא מט: פ"ש ב"ק סה., ב) [שמות יב כתיב תמים זכר בן שנה], ג) [חולין עד:], ד) [בקרא כתיב תמים זכר בן שנה], ה) [לקמן יז. נג.] חולין לח: נדה מא. ב"ק עז:, ו) [לעיל ה: ופ"ש], ז) מיים. נ"ק, ח) [ויקרא כב], ט) דיוקא. נ"ק, י) בכלאים. נ"ק, כ) [לעיל ט:], ל) לאותו פונית. נ"ק, מ) נ"א ליה, נ) נ"א דר"מ אדר"מ, ס) [מנחות סו:], ע) בירושלמי כו' ואין קנין פליגי לטעמיה דלא. נ"ק, פ) הפועל. נ"ק, צ) מפרשין. נ"ק, ק) בכלאים שה דאינו אלא להוציא. נ"ק, ר) נ"א מקדשים. נ"ק, ש) הכא עבדי' כו' ובפ' כל פ'. נ"ק, ת) [ועי' היטב תוס' לקמן טו. ד"ה מה וכו'].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ובכורו שור אי למעשר: (ב) רש"י ד"ה ולא ואפי' בשה: (ג) ד"ה טרפה כגון שנחתכו: (ד) ד"ה נתנו וכו' חמור עצמו הס"ד: (ה) ד"ה בכלאים נמי פרקינן:

◆

מוסף רש"י

אין פודין. פטר חמור, לא בעגל ולא בחיה. דשה כתיב (יומא מט.). לא בשחוטה. כשה שחוטה דלאו שה קרינא ביה (ב"ק סה.). ולא בכלאים. מפני מיני בהמות (שם). אי: דעז ורחל ולאו"ג דמסר לדדיו הוא שה (יומא שם). בכוי. מבהמה וחיה (ב"ק שם) דתיש וצביה (יומא שם). מהו לפדות. פטר חמור, בבן פקועה. בשה בן כו' (נ"ל בן ה') חי הנמצא בבהמה שנשחטה, ובפסחת מפויי קמיבעיא ליה, דאי בשווין קי"ל דאפילו בשלקי מפקיע (חולין עו.). כבישרא בדיקולא דמי. ותנן אין פודין בשחוטה (שם). דילפת מפסח. ופסח בבן פקועה פסול, דקי"ל בקדשים כי יולד פרט ליוצא דופן (שם). מאי אהני ליה. ומסתברא [illegible]

◆

שיטה מקובצת

[illegible]

[illegible]

ה) אולי צ"ל לא לעולם ר"א היא מאי קתני וכו'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com